

keppi ja porkkana

Valtiosektorin tiedote 3/2014

TÄSSÄ NUMEROSSA

- YT, YT ja vielä kerran YT...
- Jukolaiset valtiolla – tsemppiä monella tasolla
- Valtion virkamiesten palvelusuhdesaavat viivästyskorkojärjestelmän piiriin 1.9.2014
- Työpaikkakiusaamiseen nollatoleranssi – faktat ja vinkit koottu nettiin

PÄÄKIRJOITUS

YT, YT ja vielä kerran YT...

Valtiotyöntäjän vastaus kaikkeen kehittämiseen ja toimintaan tuntuu tällä hetkellä olevan säästöt ja YT-neuvotteluiden käynnistäminen: Opetushallitus, PRH, VTT ja viimeisimpänä, vaan ei vähäisimpänä, TEM hallinnon alan ELY-keskukset.

Omituista tässä viimeisessä on se, että kyseessä on työllisyysasioista maassamme vastaavan ministeriön oma hallinnon ala. Vaikuttaakin siltä, että asiassa on toimittu YT-lain vastaisesti kun neuvottelupäätös on tehty pelkän rahakehyspäätöksen perusteella eikä eduskunnan vahvistaman talousarvion. ELY-keskusten neuvottelupäätöksessä ei ole yksilöity toimenpiteiden perusteita tai vaikutuksia. Lisäksi neuvotteluihin yritetään tuoda neljän vuoden kehyskausi eikä budjettivuotta kerrallaan. Sanonta suutarin lapsista toteutuu jälleen kerran.

Nyt on syytä ottaa neuvotteluihin aikalisä ja selvittää edes perusasiat kuntoon ennen hutkimisen aloittamista. Valtion on säästöjä hakiessaan tuotava avoimesti esille, mitkä tehtävät jätetään tekemättä, kun lähes kaikki on ELY:ssä ns. lakisääteistä toimintaa. Millä resursseilla esimerkiksi elinkeinopuolella käytännössä toteutetaan yritystukien pyörittäminen ja maksaminen, liikennepuolella tieverkoston kunnostukset ja suunnittelu tai ympäristöpuolella vesirakentaminen ja ympäristön suojele?

Koska julkista valtaa sisältävät viranomaistehtävät on tuotettava jatkossakin valtion viranomaisten toimesta, on täysin edesvastuutonta tehdä aina budjettivuosi kerrallaan yllättäviä määrärahareikkauksia virastojen resursseihin. Poliittisen

päättäjän pitäisi määrärahareikkauksia tehdessään samalla määrittää, mitkä tehtävät jatkossa virastoissa jätetään tekemättä kun toiminnot on jo äärimmilleen tehostettu.

Erittäin kielteinen yksipuolinen säästölinjaus on myös valtion palkkaliukuman rajoittaminen yleisten työmarkkinoiden keskimääräiselle tasolle. Viime vuosina valtion palkkaliukuma on ollut vähän suurempi kuin yleisesti työmarkkinoilla, koska valtion henkilöstön keskipalkka on noussut suorittavien töiden ulkoistamisen seurauksena. Palkkaliukumaa muodostuu muuten pääasiassa tehtävien vaativuuden noususta ja työsuoritusten parantumisesta. Sen rajoittaminen on hengeltään palkkausta koskevien virka- ja työehtosopimusten vastainen ja suora leikkaus virastojen toimintamenoihin. Palkkaliukumapäätös tulee pikimmiten purkaa voimassaolevien sopimusten vastaisena ja virastojen tuottavuutta heikentävänä toimenä.

Kaikesta tästä huolimatta ei ole syytä vaipua synkkyyteen – työ asioiden saamiseksi oikeisiin uomiinsa Juko:ssa jatkuu.

Jorma Tilander

Jukolaiset valtiolla – tsemppiä monella tasolla

Näinä tiukkojen budjettien aikoina jukolaiset ovat valtiollakin joutuneet puolustamaan asemaansa erilaisia työsuhteen ehtojen heikennyksiä vastaan. Tuore pommi pudotettiin syyskuun puolivälissä, kun työ- ja elinkeinoministeriö TEM ilmoitti 700 henkilötövuoden vähennyksistä Ely-keskuksissa.

Silti joitakin JUKOn työn tuloksia voidaan kirjata pluspuolelle. Etätöyön kannatus lisääntyy, henkilöstöä on muutosprosesseissa kuunneltu ja työsuojelun merkitys akavalaisissa töissä mielletään aiempaa paremmin.

Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO on Aka- van julkisen alan yhteenliittymä. Valtakunnallisena pääsopijajärjestönä se neuvottelee ja sopii akavalaisten virka- ja työehtosopimuksista.

JUKOon kuuluu kahdeksan jäsenyhdistystä, joissa on yhteensä yli 200 000 henkilöjäsentä. Kaksi kolmasosaa heistä työskentelee kunnissa, noin 15 prosenttia valtiolla, yliopistoissa ja yksityissektorilla noin 13 prosenttia ja seurakunnissa noin kolme prosenttia.

Suurin osa JUKOn noin 3 600 luottamusmiehestä toimii kunnissa, mutta valtiollakin heitä on muutama sata. He ovat työpaikkatason asioiden parhaita asiantuntijoita. He sopivat asioista työpaikoilla ja välittävät tietoa virastokummeille sekä JUKOn hallitukselle ja valtion neuvottelukunnalle.

700 pois Ely-keskuksista

JUKOn valtion neuvottelukunnan puheenjohtaja Jorma Ti-

landeria suututtaa TEMin tuore ilmoitus yt-neuvottelujen aloittamisesta. Tavoite on saada aikaan 700 henkilötövuoden vähennys Ely-keskuksissa vuoteen 2018 mennessä. Noin joka viides Ely-keskuksen työpaikka aiotaan siis lakkauttaa.

Uutispommi on aiheuttanut sen, että luottamusmiehet työskentelevät kuumeisesti valmistautuessaan yt-neuvotteluihin ja kuunnellessaan henkilöstön huolia. Valtion neuvottelukunta koordinoi tilannetta.

Tilander pitää työllisyysasioista vastaavan ministeriön toimintatapaa omituisena.

– Se alkaa hutkia neljän vuoden kehyspäätöksen perusteella, vaikka edes valtion ensi vuoden budjettia ei ole vielä päätetty. Näyttää siltä, että tässä rikotaan myös yt-lakia.

Tilanderin mukaan jo aiemmin päätetystä 16 miljoonan euron säästötavoitteesta olisi vielä selvitty. Nyt pitää säästää 17 miljoonaa lisää vuosina 2015–2018. Säästöt osuvat suoraan kansalaisten palveluihin, kuten tieverkostoihin, ympäristönsuojeluun, rakentamisen ohjaukseen ja yritystukien maksatukseen. EU:n kautta tulee paljon pakollisia tehtäviä, jotka on lakisääteisesti hoidettava.

– Fiksuinta olisi nyt ottaa aikalisä, jotta voisimme rauhassa käydä läpi Ely-keskuksen tehtävät ja sopia siitä, mitä voidaan jättää tekemättä.

Myönteisiä yrityksiä

Rankoista säästöistä huolimatta JUKO voi kirjata myös joitakin asioita pluspuolelle. JUKOn neuvottelupäällikkö Markku

Jorma Tilander

Markku Nieminen

Nieminen pitää hyvänä sitä, että yhdessä valtiovarainministeriön kanssa on yritetty kehittää myönteisiä asioita.

Niistä ajankohtaisin on halu edistää etätöiden käyttöä tehtävissä, joissa se on mahdollista. Monen akavalaisen työn olennainen osa on kirjoittaminen ja keskittymistä vaativa työ. Se sujuu erinomaisesti etätöissä, jota toistuvat keskeyttämiset ja palaverit eivät häiritse. Valtiovarainministeriö suosittelee etätöiden käyttöä, mutta sen käytännön järjestelyistä on sovittava virastokohtaisesti.

Etätöiden käyttö akavalaisissa tehtävissä on vielä lapsenkengissä. 18. syyskuuta neljättä kertaa vietetty kansallinen etätöiden päivä osoittaa, että etätöiden hyvät puolet iskostuvat vähitellen koko suomalaisen työmarkkina-ajatteluun.

Nieminen pitää myönteisenä myös sitä, että eri ministeriöissä on säästötilanteissakin kohtuullisesti kuunneltu henkilöstöä. Tämä yhteinen halu on näkynyt Kehu-hankkeessa, jossa ministeriöiden voimavaroja pyritään saamaan yhteiseen käyttöön. Asia ei ole helppo. Onnistuminen on mahdollista, jos työnantaja haluaa kehittää prosesseja yhdessä henkilöstön kanssa.

– Isoissa säästöhankeissa on sudenkuoppia. Niihin liittyy aina myönteisiä ja kielteisiä mahdollisuuksia. Lähtökohta esimerkiksi henkilöstösiirroissa on vapaaehtoisuus, Nieminen sanoo.

Viime työmarkkinaratkaisusta hän nostaa konkreettisenä tuloksena sen, että lomalla sairastunut voi pitää sairastamiseen kuluneen loman osan myöhemmin työnantajan kanssa sovittuna ajankohtana. Seitsemän päivän karenssia ei enää ole. Tästä edusta on varmaan hyötynyt jo moni valtiolla työskentelevä akavalainenkin.

Työsuojelu framille

Oikeusministeriön akavalaisen pääluottamusmies Rauno Selenius kertoo onnistuneesta OTE-hankkeesta. Tämä kolmivuotinen vastikään päättynyt työsuojeluhanke kokosi yli

Rauno Selenius

sadan viraston, muun muassa rikosseuraamusviraston ja syyttäjälaitoksen työsuojelupäälliköt ja -valtuutetut, nettiin miettimään työpaikkojensa työsuojelun kehittämistä.

Aloitteen työsuojelun kehittämiseksi oikeushallinnossa tekivät työntekijäjärjestöt JHL, JUKO ja Pardia. Ajoitus oli hyvä, sillä oikeusministeriössä oli jo käynnistynyt keskustelu työsuojelun kehittämisestä. Hankkeen painopiste oli työpaikoilla. Niissä mietittiin konkreettisia käytännön toimia, joilla työsuojelu paranisi. Työsuojelua mietittiin sekä perinteisinä konkreettisinä parannuksina että keinoina, joilla uupumista ja kiusaamista voisi vähentää.

Seleniuksen mukaan avoin keskustelu toi ministeriöön verkostomaisen työtavan ja loi aivan uudenlaista keskustelua ministeriön ja sen alaisten virastojen välille.

– Järjestimme kaksi seminaaria, joihin osallistui 200–300 ihmistä. Saavutus on erinomainen. Saimme keskusteluissa tietoa virastojen työsuojelun toimintatavoista ja asenteista.

Myönteistä Seleniuksen mielestä oli myös se, että eri toimijoiden väliset suhteet paranivat hankkeen aikana. Tuttujen toimijoiden kesken asioita on jatkossa luonteva ottaa esille.

Virastokummit ovat linkkejä

TEKin valtiosektorin asiamies Pia Hiltunen määrittelee virastokummin henkilöksi, joka toimii linkkinä JUKOn virastojen luottamusmiesten välillä.

– Kummi tukee, avustaa ja neuvoo luottamusmiehiä. Moni kaipaa neuvoja esimerkiksi yt-neuvottelujen alkaessa. Kummi tsekkaa, että asiat tehdään oikein. Hän tietää esimerkiksi, miltä yt-sopimuksen tai palkkausjärjestelmäsopimuksen pitää näytää.

– Päätösvalta virastoissa on aina luottamusmiehillä, ei kummeilla, Hiltunen painottaa.

Hänestä on mukavaa, kun luottamusmiehet ottavat yhteyttä ja kertovat, miten virastossa menee.

– Yt-neuvottelujen aikaan yhteydenottoja onkin runsaas-

Pia Hiltunen

ti. Mikäli jostakin virastoista ei kuulu mitään, asiat ovat siellä luultavasti aika hyvin.

Kummit nimeää JUKOn valtion neuvottelukunta. Kummeiksi nimetään lähinnä niiden liittojen edustajia, joiden jäseniä kussakin virastossa on runsaasti. Kaikkiaan akavalaisia virastokummeja on tällä hetkellä 16.

Hiltunen on juristi, mutta kummeina on paljon muunkin koulutuksen saaneita.

– Mikäli yksittäisellä jäsenellä on jossakin virastossa juridisia ongelmia, lähtökohtaisesti hän ottaa yhteyttä oman liittonsa lakimieheen, ei kummiin.

Pia Hiltusen rooteliin kuuluu 18 virastoa. Suurin niistä on Ely-keskus, jossa on kolme kummiä. Muita suuria virastoja

ovat VTT, Tekes, STUK, Tukes, Liikennevirasto, Työ- ja elinkeinoministeriö, Patentti- ja rekisterihallitus ja puolustusvoimat. Tuorein on Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori, jossa vasta vastikään on valittu luottamusmiehet. Hiltunen ei tuputa luottamusmiehille neuvoja, mutta on tarvittaessa heidän käytettävissään.

Kummit pitävät säännöllisesti yhteyttä myös keskenään palaverissaan ja seminaareissaan. Vertaistoiminta on Hiltusen mielestä tosi kivaa.

– Saamme apua toisiltamme, kun eteen tulee uudenlaisia tilanteita. ■

Teksti: **Anitta Valtonen**

Valtion virkamiesten palvelusuhdesaatavat viivästyskorkojärjestelmän piiriin 1.9.2014

Rahavelalle maksettavasta korosta säädetään korkolaisissa (633/1982). Korkolaki on yleislaki, jota sovelletaan, jollei muualla toisin säädetä tai jollei muuta johdu velallisen sitoumuksesta taikka kauppatavasta. Korkolain soveltamisaläsäännöksen mukaan lain ulkopuolelle oli 31.8.2014 saakka rajattu julkisoikeudellisesta perusteesta johtuvat velkasuhteet, valtion virkasuhteista johtuvat saatavat mukaan luettuna. Sen sijaan valtion työsopimussuhteiden henkilöstö on koko ajan ollut viivästyskorkojärjestelmän piirissä.

Julkisoikeudellisten saatavien saattamista viivästyskorkojärjestelmän piiriin suositettiin jo vuonna 2003 valmistuneessa valtiovarainministeriön työryhmämuistiossa (10/2003). Kyseinen muutos on nyt 1.9.2014 lukien toteutettu valtion virkamiesten osalta ja valtion virkamieslakiin (750/1994) on lisätty asiaa säätelevä uusi 63 a §, jossa on yleinen viittaus korkolain viivästyskorkoa koskeviin säännöksiin.

Virkasuhteeseen perustuvalla ja viivästyskoron piiriin nyt tulevalla saatavalla tarkoitetaan:

- palkkaa ja muita palvelussuhteesta johtuvia taloudellisia etuuksia, esimerkiksi palkkioita, lisiä ja korvauksia, joihin virkamiehellä on palvelussuhteensa perusteella oikeus joko lain tai virkaehtosopimuksen nojalla. Sillä, onko palvelussuhde voimassa, ei ole merkitystä;
- saatavia, joiden maksamisvelvollisuus liittyy palvelussuhteen päättymiseen. Palvelussuhteesta johtuvalla taloudellisella etuudella ei kuitenkaan tarkoiteta valtion eläkelaisa mainittuja eläkkeitä;
- virkamiehelle aiheettomasti maksettua palkkaa tai muuta palvelussuhteesta johtuvaa taloudellista etuutta, jonka työnantaja perii virkamieheltä takaisin.

Lakiin on myös otettu kirjaukset viivästyskoron maksuvelvollisuuden alkamisajankohdasta virkamiehen palvelusuhdesaatavia koskevaa hallintolainkäyttöä käsiteltäessä. Lisäksi säädetään erikseen siitä, mistä ajankohdasta viivästyskoron maksuvelvollisuus alkaa niissä tapauksissa, joissa virkasuhde on lainvoimaisen päätöksen mukaan päätetty virkamieslain vastaisesti.

Jos virkasuhteeseen perustuvan saatavan eräpäivä on määrätty ja eräpäivä on ollut ennen lakimuutosten voimaantuloa 1.9.2014, ei viivästyskorkojärjestelmä tule sovellettavaksi. ■

Petri Toiviainen

neuvottelupäällikkö

Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry

Tutustu eläkeratkaisuun

Kattavan tietopaketin eläkeratkaisusta ja siitä, miksi Akava sanoi sille ”Ei” löydät osoitteesta
<http://www.akava.fi/uutishuone/elakeratkaisu>

Työpaikkakiusaamiseen nollatoleranssi – faktat ja vinkit koottu nettiin

Kenenkään ei tulisi joutua kiusatuksi työssä. Kuitenkin yli 100 000 palkansaajaa kokee joka päivä olevansa kiusaamisen kohteena työpaikallaan. Työpaikoille tarvitaan organisaatiokulttuuri, jossa kiusaamisen hyväksymättömyys ja suvaitsemattomuus on yhteinen arvo. Sopuisa työyhteisö -hanke on koonnut tieto- ja vinkkipaketin työpaikkakiusaamisen vähentämiseksi ja kiusaamiskokeuksiin puuttumisen edistämiseksi.

Sivusto kertoo

- Mistä työpaikkakiusaamisesta on kyse
- Miksi työpaikkakiusaamista ilmenee
- Mitä seuraamuksia siitä on yksilöille ja organisaatiolle
- Mitä itse kunkin tulee tehdä kun työpaikalla ilmenee kiusaamista

- Miten saavutetaan kiusaamisen nollatoleranssi eli sopuisa työyhteisö
- Mistä saa apua ja tukea

Sopuisa työyhteisö – kohti työpaikkakiusaamisen nollatoleranssia löytyy: www.ttl.fi/fi/tyoyhteiso_ja_esimiestyo/tyopaikkakiusaaminen

Sivusto on laadittu osana SOPUISA työyhteisö hanketta yhteistyössä hankkeen asiantuntijaryhmän kanssa. Toteutuksessa ovat olleet mukana SAK, STTK, Tehy, Ammattiliitto Pro, JHL, AKAVA, Valtion työmarkkinalaitos, Kuntatyönantajat, Kirkon työmarkkinalaitos, Etelä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue, Työturvallisuuskeskus ja TJS opintokeskus. Hanketta on rahoittanut Työhyvinvointi-foorumi. ■

Tiedotetta julkaisevat:

Agronomiliitto

Mari Raininko, neuvottelupäällikkö
Puh. (09) 2511 1642, 040 901 1642
mari.raininko@agronomiliitto.fi
www.agronomiliitto.fi

Akavan Erityisalat

Kalevi Juntunen, asiamies
puh. 0201 235 351, 040 582 2780
kalevi.juntunen@akavanerityisalat.fi
www.akavanerityisalat.fi

Driftingsenjöröförbundet i Finland, DIFF

Anne Granat-Jukakoski, verksamhetsledare
Tfn. (09) 4767 717
anne.granat-jukakoski@diff.fi
www.diff.fi

Toimitus:

Arja Varis,
Ympäristöasiantuntijoiden Keskusliitto
arja.varis@ykl.fi, puh. 0400 488516
Osittelähdde: jäsenliitot

Insinööriliitto IL

Juha Särkkä, julkisen sektorin asiamies
puh. 0201 801 843
juha.sarkka@ilry.fi
www.ilry.fi

Luonnontieteiden Akateemisten Liitto LAL

Jari Lehto, toiminnanjohtaja
puh. (09) 2511 1661, 0400 667 045
jari.lehto@luonnontieteilijat.fi
www.luonnontieteilijat.fi

Metsänhoitajaliitto

Tapio Hankala, toiminnanjohtaja
puh. (09) 6840 8112
tapio.hankala@metsanhoitajat.fi
www.metsanhoitajat.fi

Suomen Ekonomiliitto SEFE

Tuomas Viskari, asiamies
puh. 0400 4582 36
tuomas.viskari@sefe.fi
www.sefe.fi

Suomen Lakimiesliitto

Kirsi Venäläinen, neuvottelupäällikkö
puh. 050 587 3528 ja 09 8561 0328
kirsi.venalainen@lakimiesliitto.fi

Suomen Psykologiliitto

Riitta Saikkonen-Heinonen, pääsihteeri
puh. (09) 6122 9177, 040 579 1513
riitta.saikkonen@psyli.fi
www.psyli.fi

Tekniikan akateemiset TEK

Pia Hiltunen, asiamies
puh. (09) 2291 2223
pia.hiltunen@tek.fi
www.tek.fi

Tradenomiliitto TRAL

Katariina Tirri-Nuotto, työsuuhdelakimies
puh. 0201 55 8810
katariina.tirri-nuotto@tral.fi
www.tral.fi

Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry

Petri Toiviainen, neuvottelupäällikkö
puh. 010 231 0354
petri.toiviainen@yhteiskunta-ala.fi
www.yhteiskunta-ala.fi

Ympäristöasiantuntijoiden keskusliitto YKL

Arja Varis, edunvalvontapäällikkö
puh. (09) 622 68510, 0400 488 516
arja.varis@ykl.fi
www.ykl.fi